

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

НЕДЕЉА, 28. ОКТОБАР 2018, ГОДИНА 20, БР. 7

ПОВОДОМ 180 ГОДИНА РУСКО-СРПСКЕ ДИПЛОМАТИЈЕ

Ове године, спајају се два велика јубилеја - 180 г. модерне руско-српске дипломатије, као и 165 г. Првог београдског певачког друштва (ПБПД), Хора наше цркве. Наравно, историјске, духовне и културне везе руског и српског народа су вековне, а што се дубље иде кроз историју, открива се, по речима архимандрита Михаила (Биковића), не само да су то два братска народа, већ један народ, истог корена. ПБПД, као најстарија музичка институција у Србији, налази се у самим темељима и стубовима ове модерне, 180-годишње дипломатске и културно-духовне сарадње.

ПОЧЕЦИ

Још је митрополит српски Михаило (чија се гробница налази у Саборној цркви), велики русофил, који је завршио Кијевску духовну академију и био духовни покровитељ Београдског певачког друштва (од 1923. је преименовано у ПБПД), снабдевао БПД руским духовним и богослужбеним песмама, које је Хор појао на богослужењима. До ближе сарадње са Русијом долази преко знаменитог руског музичара, Димитрија Александровича Славјанског, који стоји на почетку модерне руско-српске културне сарадње, концертним наступима у Србији, са својим хором, са којим је, по читавом свету, проносио лепоту руских народних песама и важио за најбољи руски и светски хор свога времена. Славјански је 1868. проглашен за почасног члана БПД, држао је добротворне концерте за ово Друштво, снабдевао их руским композицијама, па је Хор БПД био први хор у Србији који је изводио руске песме. Уједно, БПД је прво у историји наше земље извело РУСКУ ХИМНУ, 1877. године, испред Руског конзулата на Зеленом венцу, пред конзулом Александром Ивановичем Персијанијем, током свечане бакљаде, када је народ одавао почаст и хвалу руском цару за помоћ у Српско-турским ратовима. Године 1889, током велике, свенародне прославе 500 година Косовске битке, у Крушевцу и Жичи, Друштво је било део званичне дипломатске делегације, која је дочекивала конзула Персијанија, као почасног госта ових свечаности.

КРУНИСАЊЕ СВЕТОГ ЦАРА НИКОЛАЈА

За Русију и за БПД, преломна је била 1896. година, када је крунисан Свети цар Николај II Романов, о Духовима, у Успењском собору у Москви. У организацији Руског царског посланства у Београду, истог дана је, на

највишем државном нивоу, организовано свечано благодарење у Саборној цркви. Свету архијерејску Литургију и благодарење је служио митрополит српски Михаило, са бројним свештенством, а певало је БПД, под управом Стевана Мокрањца. Присуствовао је краљ Александар Обреновић, високи покровитељ Друштва, као и читав државни врх Србије и небројни народ. Међу даровима које је Свети цар Николај добио, поводом крунисања, нашао се и дар велике српске задужбинарке и добротворке Драгиње Петровић - Крст Светог цара Лазара Косовског, који је, после Косовског боја, пронађен код Светог Цара и вековима чуван на Космету. Драгиња га је пронашла код једне поарнаућене српске породице и откупила за баснослован новац, предала га на обраду и позлату најбољим кујунџијама, а затим и митрополиту Михаилу. Свечани чин освећења Светолазаревског крста је служен на царски празник Светог цара Константина и царице Јелене 1896, певало је БПД, а реке људи су се 10 дана сливале у Саборну цркву на поклоњење Крсту. Драгиња Петровић га је, затим, послала Светом цару Николају, као заветни дар српског народа. Косовски крст је засијао и над Русијом... Управа Друштва тада одлучује да Хор изведе концертну турнеју по Русији.

ПРВА ИСТОРИЈСКА ТУРНЕЈА

Само три месеца после крунисања Светог Цара, Друштво је одржало турнеју као - ПРВИ СРПСКИ АНСАМБЛ КОЈИ ЈЕ ГОСТОВАО У РУСИЈИ, 1896. После свечаног дочека на петроградској Железничког станици (Петроград је тада био престоница), одлазе у Петропавловски дворач и певају на помену руском императору Александру III, оцу св. цара Николаја, а полажу и венац на његов гроб. Под руковођењем Мокрањца, један концерт одржавају у позоришту *Акваријум*, други у дворани Градске већнице. На свим концертима ове турнеје, изводе руску химну, коју, на захтев одушевљене публике понављају, као и већину песама. Постали су и први српски ансамбл који је извео руску химну у Русији. Током боравка у Петрограду, имају дипломатску, културну и духовну мисију, сусрете са највишим петроградским круговима, са њима је непрестано Владимир Саблер, помоћник обер-прокурора Светог Синода РПЦ, чувеног Константина Побједоносцева. Имају подворење код петроградског митрополита, који служи Литургију у њихову част, уз појање Хора. Руски историчар Андреј Шемјакин, изузетни познавалац српске историје и руско-српских односа, наводи да је, том приликом, Свети цар Николај одликовао Стевана Мокрањца Орденом Свете Ане. Свети Синод РПЦ је одобрио извођење Мокрањчевих литургијских композиција у Русији (прво их је изводило БПД, а 1898. и Хор Петроградске духовне академије). У Нижњем Новгороду, Друштво наступа на Сверуској индустријској и уметничкој изложби и гостује код градоначелника. У Москви, организују парастос за руског цара Александра III и певају на њему, у капели Иверске Богородице, у окружењу неколико хиљада људи, који су преплавили Црвени трг. Вести о Друштву су се брзо шириле Русијом, стигле су и до самог цара Николаја. У Москви су извели концерт у велелепној дворани Скупштине руског племства.

Руска штампа је о њима писала као о хору који је превазишао Славјанског хор. У Кијеву је са њима чувени руски филолог, слависта и историчар, Тимотеј Флорински, који припрема јавност за њихов долазак. По благослову Синода РПЦ, певају на Светој архијерејској Литургији у велелепној, новоосвећеној цркви Светог Владимира Руског (освећењу је, две недеље раније, присуствовала и Царска породица), први пут се у Русији изводи Мокрањчева *Литургија*. Кијевљани су испунили цркву, порту и све околне улице, поздрављајући овацијама Београђане при изласку из храма. Интересовање за концерт БПД у Кијеву је било толико да су многи остали изван дворане. Кијевска Општина им је приредила свечани банкет, на коме су Руси, заједно са Београђанима, играли коло. Часопис *Руска реч* урадио је и ексклузивни интервју са председником Друштва, знаменитим научником, проф. Ђорђем Станојевићем.

1000 ГОДИНА КРШТЕЊА РУСКОГ НАРОДА

Године 1988, ПБПД је, као једини страни хор, гостовало на историјским свечаностима у Русији, поводом прославе 1000 година крштења руског народа. Предвођено предсеником прим. др хаџи-Недељком Кангргом и диригентом Владимиром Милосављевићем, приређује спектакуларне концерте, које Руси поздрављају бурним, стајаћим овацијама. На улицама, народ препознаје српски хор и аплаудира им, руски и српски медији брује о овим наступима и мисији. По благослову руског патријарха Пимена, Друштво приређује *Дане српске духовне музике у Русији*. Певају на Литургији у Тројице-Сергијевој лаври и у Богојављењском патријаршијском Саборном храму. Одликовани су тада Орденом Светог Владимира Руског.

МОСКОВСКИ ПАСХАЛНИ ФЕСТИВАЛ

У новом миленијуму, долази до још ближе сарадње и веза са Русијом, откада 2004. диригент Хора постаје Светлана Вилић (рођ. Морунова), пореклом из Петрограда. Њеним залагањем, а на позив руског патријарха Кирила и директора Маријинског театра Валерија Гергијева, Хор гостује (од 2008. до данас - четири пута) на престижном Московском пасхалном фестивалу, као једини аматерски ансамбл међу професионалним руским и светским ансамблима. У оквиру Фестивала, ПБПД је одржавао изузетне концерте у Москви, Петрограду и Подмосковљу, певао је на Литургији у храму Христа Спаситеља и другим великим руским светињама, одржавао добротворне концерте и братске везе са руским народом, пунио престижне дворане, међу којима и Државну академску капелу *Глинка* у Петрограду и салу *Чајковски* у Москви, а указана му је част да, својим наступима, отвара Пасхални фестивал. Године 2010, председник Друштва и старешина Саборне цркве, прота Петар Лукић, током званичног пријема, предао је, у име СПЦ и Друштва, руском патријарху Кирилу икону са честицама моштију Светог цара Лазара Косовског, чиме се затворио велики историјски духовни круг, као и 2008, када је Хор одржао свечани концерт у Успењском собору у Кремљу, светињи где је крунисан Свети цар Николај и други руски цареви.

У НЕДЕЉИ 22. ПО ДУХОВИМА ПРОСЛАВЉАМО:

- 28.(15) Св. свештеночученик Лукијан; Преподобни Јевтимије
 29.(16) Свети мученик Лонгин Сотник
 30.(17) Свети пророк Осија; Преподобночученик Андреј Критски
 31.(18) Свети апостол и јеванђелист Лука; *Свети Петар Цетињски*
 01.(19) Св. пророк Јоил; Преп. Прохор Пчињски; Преп. Јован Рилски
 02.(20) Свети великомученик Артемије; Свети Гаврило Грузијски
 03.(21) Преп.Иларион; Св.Иларион Меглински; Св.Висарион Исповедник - Задушнице

САВРЕМЕНА ИСТОРИЈА

ПБПД је певало на свим званичним догађајима и дочецима руских патријараха, архијереја, делегација РПЦ и државника, као и на свечаним архијерејским литургијама које су служили руски архијереји са српским, током ових званичних посета. Певало је на парастосима руским царевима и на благодаренима поводом њихових рођендана, имендана и крунисања. Певало је 1914. на опелу, сахрани и свенародном опроштају од последњег руског дипломате на српском Двору, Николаја Хартвига (сахрањен је на Новом гробљу у Београду), у окружењу 10.000 људи; на 25-годишњем парастосу убијеном руском конзулу на Космету, Григорију Шчербини, на опелу знаменитом руском митрополиту Антонију (Храповицком), на парастосима руским борцима за српску слободу... Певало је на бројним концертима у Руском дому у Београду, одржавало руске концерте, учествовало у прославама историјских јубилеја руског народа. Од Центра за културу Русије и Руског дома добило је Захвалницу за развој пријатељства и сарадње између руског и српског народа. У Београду, ПБПД је било домаћин руском хору *Глинка*, Мушком хору Подворја манастира Оптина Пустиња из Петрограда, хору Московске патријаршије, хору Кубањских козака, ансамблу *Салутарис* из Белорусије... ПБПД је 2008. објавило ЦД *Поздрав из Русије*, са снимком концерта у дворани *Глинка* у Петрограду, а РТС је емитовао два документарна филма о турнејама Хора у Русији. Међу почасним члановима Друштва су: патријарх московски и све Русије Кирил, руски амбасадори Александар Алексејев и Александар Конузин, маестро Владимир Чернушенко (диригент хора *Глинка*), Тимотеј Флорински, Владимир Саблер... Прота Петар Лукић и Светлана Вилић су 2010, у Русији, одликовани Орденом руско-српског пријатељства.

У среду, на Светог Луку и Светог Петра Цетињског, Света Литургија почиње у 9:00. У суботу, на Задушнице, Заупокојена Литургија са општим парастосом почиње у 7:30. Житије великог исповедника, исцелитеља и чудотворца Светог Гаврила Грузијског можете прочитати у Саборнику бр. 29 за 17. годину издавања.

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Тел.храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Тираж: 1000 примерака.